Govor Visokog predstavnika, Paddyja Ashdowna prigodom pokretanja kampanje ‘Djelom do novih radnih mjesta’

Dame i gospodo, štovani gosti,

Dopustite mi da najprije izrazim svoje zadovoljstvo time što imam prigodu nazočiti ovom događaju, i to iz tri razloga.

Prvi je zato što ono o čemu ćemo ovdje govoriti za nas predstavlja glavni prioritet u sljedećim mjesecima i godinama

Drugi je zato što smo ovdje da bismo proslavili uspjeh.

A treći razlog je to što, bez obzira na trenutačni uspjeh, ovdje želim izreći i veoma ozbiljno upozorenje o veoma ozbiljnoj opasnosti s kojom se suočavamo.

Uspjeh

No dopustite da počnem pričom o uspjehu:

I to prije svega uspjehu ‘sredstava za brzo djelovanje’ Europske komisije – projekta vrijednog 5,5 milijuna eura, uz pomoć kojeg je otvoreno preko dvije tisuće novih radnih mjesta, od kojih su mnoga namjenjena povratnicima, u suradnji s velikim brojem malih i srednjih poduzeća.

U taj uspjeh uključeni su i neki iz međunarodne zajednice – poput organizacije CARE International – koji su radili neumorno, na terenu, na poslovima koji su nerijetko daleko od glamuroznih ali su uvijek prijeko potrebni da bi se izgradilo gospodarstvo na lokalnoj razini, ojačale lokalne zajednice i pomogli ljudi u tim zajednicama, ponekad u izuzetno teškim okolnostima.

Ali, više no bilo što drugo, ovdje smo da bismo proslavili uspjeh nekih od bosanskohercegovačkih poduzetnika kojima danas odajemo počast i koji, kroz svoj predani rad, čine više nego bilo ko drugi da bi promijenili svoju sudbinu, i sudbinu svoje zemlje.

Zbog prirode svoga posla, ja se moram prije svega usredotočiti na probleme. I isuviše često moram se baviti ljudima koji su uzročnici tih problema, koji na njima uspijevaju a ponekada ih čak i dodatno otežavaju.

Ali danas sam ovdje sa ljudima koji nisu dio problema, nego na samom izvoru rješenja. Sa ljudima koji predstavljaju budućnost ove zemlje. Upravo tim poduzetnicima danas ovdje želim odati počast.

Firmi za proizvodnju obuće Škrebić doo, koja danas izvozi sopstvenu proizvodnu liniju i upošljava 110 ljudi.

Firmi Ferimpex za preradu krumpira koja trenutačno zapošljava 134 čovjeka.

Poduzeću EKO Trade, koje sada izvozi svoj namještaj u Njemačku i Italiju i u kome je otvoreno 70 novih radnih mjesta.

Tvornici obuće Tiziana sa sjedištem u blizini Mostara. Firmi za proizvodnju tekstila Unicom. Onima koji predstavljaju Nezavisni biro za razvoj iz Modriče, koji je pomogao preko 250 ljudi u preko deset različitih tvrtki.

Svima vama, i svim onim drugim poduzetnicima – velikim, malim i veoma malim – koji pokušavaju napredovati, ostvariti dobit i uposliti ljude, svima vama želim čestitati.

Pokazali ste da posjedujete sposobnost da uočite dobru priliku, i odlučnost da je iskoristite i pretočite u stvarnost.

Pokazali ste da imate hrabrost okrenuti leđa prošlosti i izgraditi bolju budućnost.

Upravo vi, i ljudi koji rade za vas, najbolja su šansa koju ova zemlja ima.

Opasnost

Kada sam došao u Bosnu i Hercegovinu, prije nešto više od šest mjeseci, svoje prioritete opisao sam riječima “pravda i radna mjesta putem reformi”.

Na prvom od tih prioriteta uveliko se radi. Na osnovu uspješnih reformi policije koje je proveo UN, sada provodimo temeljitu reformu pravnog i pravosudnog sustava BiH.

Na nju se moramo usredsrediti u sljedećih nekoliko mjeseci i godina ukoliko želimo da i ona bude uspješna – ali temelji te reforme već su udareni.

Upravo to je razlog što sam, neposredno nakon izbora održanih 5. listopada, najavio svoju namjeru da težište prebacim na sljedeći prioritet – radna mjesta.

Reforma ekonomije ove zemlje, uklanjanje svih prepreka ulaganjima, smanjenje nepotrebne birokracije i birokratskih formalnosti koje guše rast i uništavaju radna mjesta – to je trenutno najhitniji izazov s kojim se suočavamo.

Ako mi nešto ne da spavati, onda je to ekonomija ove zemlje.

Pomoć se smanjuje, dugovi se gomilaju a ulaganja ne mrdaju s mjesta. Uvozimo više nego što izvozimo. Kupujemo više nego što prodajemo. I tako ne može dalje.

Pomoć opada, dugovi se gomilaju a ulaganja ne pristižu. Više uvozimo nego što izvozimo. Više kupujemo nego što prodajemo. Tako se ne može dalje.

U prvih sedam mjeseci ove godine trgovinski deficit je iznosio preko 3 milijarde KM. U istom periodu smo uvozili gotovo četiri puta više nego što smo izvozili. Ovo je očito neodrživo.

Jedino što nas spašava od bankrota je međunarodna pomoć koja ispunjava ovu prazninu. Ali brzo, veoma brzo, i ona će početi naglo opadati.

Jedini način da ova zemlja izbjegne ozbiljnu ekonomsku krizu u narednim godinama je provođenje ozbiljnih strukturalnih reformi kako bi se otvorila nova radna mjesta, povećala ulaganja i ekonomija koja se temelji na pomoći pretvorila u ekonomiju koja se zasniva na izvozu.

Jedina alternativa je oštra strategija "rezanja uvoza" kako bi se postiglo smanjenje trgovinskog deficita koji za sobom povlači nižu stopu ulaganja, nižu potrošnju, sužavanje ekonomskih aktivnosti, gubitak posla i socijalnu dislokaciju.

Ovo je izbor koji stoji pred novim vlastima. Provesti reforme koje su potrebne za poticanje ulaganja, stimuliranje rasta, stvaranje radnih mjesta, i iznad svega, okrenuti ovu ekonomiju ka izvozu – ili se u suprotnom suočiti s posljedicama.

Mi smo u istoj situaciji u kojoj se nalazila Mađarska prije deset godina, ali goroj.

Mi moramo ići putem kojim su oni išli, ali brže.

I bit će vrlo teško. Međutim, bez obzira koliko bilo teško, posljedice će biti čak i gore ukoliko ne krenemo tim putem.

Stoga moramo dramatično pojačati tempo reforme.

Zašto je toliko važno da Europska komisija krene s narednom fazom svog programa pružanja pomoći razvoju biznisa putem QIF 2.

Zašto je toliko važno da agencije za ekonomski razvoj i lokalna tijela vlasti nastave raditi na procesu oživljavanja lokalne ekonomije, pružanju pomoći u osnivanju novih tvrtki i pružanju dalje pomoći poduzećima pronalaženjem tržišta, organizacijom, financiranjem i planiranjem.

I zašto je toliko važno da vlasti na višim razinama, na entitetskoj i državnoj razini, ispune svoj dio obveza stvaranjem okruženja koje će biti stimulativno za razvoj poduzetništva, koje nagrađuje marljiv rad, privlači ulaganja i olakšava trgovinu.

Jednim dijelom, ovo će se postići uspostavom ispravnog fiskalnog sustava, tj. reformom carinskog sustava i osobito reformom sustava poreza na promet koji je podložan korupciji.

Drugim dijelom, potrebno je agresivno pristupiti uklanjanju prepreka za razvoj biznisa, zbog čega sam udružio napore ministra vanjske trgovine i ostalih u ovkiru tzv. "buldožer-povjerenstva", odnosno ekonomske radne skupine koja je zadužena za uklanjanje nagomilane birokracije koja zarobljava poslvonu aktivnost i uništava radna mjesta.

Ovo je jedini način na koji se mogu izbjeći problemi koji su se nadvili nad BiH.

Vi, poslovna zajednica, trebate uraditi svoj dio.

Agencije koje rade na ekonomskom razvoju i pružanju potpore biznisu trebaju uraditi svoj dio.

I konačno, vrijeme je da i političari urade svoj dio u parlamentima, vijećima i domovima.

Kako to mogu uraditi?

Tako što će odmah bez odgode krenuti na posao.

Tako što će nastaviti s radom.

Neka svaki novi ministar u svakoj vladi u ovoj zemlji, svakog dana kada dođe na posao, sebi postavi pitanje:

"Što mogu uraditi da ova zemlja postane najprivlačnija za biznis u ovoj regiji?"

"Što mogu uraditi na povećanju izvoza"?

“Što mogu uraditi na privlačenju ulaganja, poticanju upošljavanja, uklanjanju birokracije i stvaranju lakše i pouzdanije porezne i pravne strukture?”

Potrebni su brzi pomaci po svim ovim pitanjima. Potrebni su brzi pomaci na uvođenju PDV-a umjesto nepravednog poreza na promet, i stvarni pomaci u reformiranju carinskog sustava podložnog korupciji. I ne radi se samo o mom mišljenju: EU također zahtijeva pomake u ovim pitanjima. A i vi isto tako.

Iznad svega nam je potreban izvoz, izvoz, izvoz.

Ovo mora biti naš moto u narednim godinama ako želimo otkloniti ekonomsku i socijalnu krizu.

Nadam se da ćete mi se pridružiti u narednim mjesecima i inzistirati da političari uvedu izmjene koje su potrebne vama poslovnim ljudima kako bi od ove zemlje načinili funkcionalnu državu i pomogli njenoj trgovini.